

คู่มือ
เลือกตั้งท้องถิ่น

ท้องถิ่นทั่วประเทศ ร่วมือไปใช้สิทธิ ไม่คิดขายเสียง

ท้องถิ่นทั่วประเทศ ร่วมือไปใช้สิทธิ ไม่คิดขายเสียง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารมี
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐๒-๑๔๑-๘๘๘๘ www.ect.go.th
หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทุกจังหวัด

ชื่อหนังสือ	คู่มือเลือกตั้งท้องถิ่น
พิมพ์ครั้งแรก	เมษายน ๒๕๕๓
จำนวน ที่ปรึกษา	๖๐,๐๐๐ เล่ม นายวิสุทธิ โพธิ์แท่น (กรรมการการเลือกตั้ง) ดร.สุทธิพล ทวีชัยการ (เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง) นายภูซงค์ นุตราววงศ์ (รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง)
ผู้เรียบเรียง	นายธนศ สัจจนสุนทรณ์ นายยงเกียรติ อติเศรษฐกุล นายรังสรรค์ ร่วมวงศ์ นางอารีพันธ์ เทียนเสริมทรัพย์ นางสาวราตรี ทองใส นางสาวสุธิดา โชคพระสมบัติ นายกิตติชัย เตชะกุลวณิชย์
รูปเล่ม/การ์ตูน	นางสาววิรยา มกรพงษ์
ผู้จัดพิมพ์	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พิมพ์ที่	บริษัท เอส.พี.วี. การพิมพ์ จำกัด

(เอกสารเผยแพร่ ห้ามซื้อขาย)

คำนำ

หนังสือ “คู่มือเลือกตั้งท้องถิ่น” เล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อในการให้ความรู้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะใช้เป็นคู่มือเปิดอ่านในการเลือกตั้งท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ จะต้องเตรียมตัวไปเลือกตั้งอย่างไร ควรเลือกบุคคลที่มีลักษณะอย่างไรเป็นผู้แทนท้องถิ่น และการทุจริตส่งผลเสียหายต่อท้องถิ่นอย่างไร ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่านที่ได้ใช้คู่มือเลือกตั้งท้องถิ่นในการเลือกคนดีมีความสามารถเป็นผู้แทนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ ไปแก้ไขปัญหาคาความเดือดร้อนและพัฒนาท้องถิ่นของคนเพื่อให้ท้องถิ่นเจริญก้าวหน้าและประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างแท้จริง

สารบัญ

ผู้แทนในระดับท้องถิ่นมีใครบ้าง	๑
ทำไมเราต้องไปเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น	๒
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำคัญอย่างไร	๓
คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๔
เตรียมความพร้อมเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างไร	๕
หลักฐานที่ใช้ในการเลือกตั้ง	๖
ผู้แทนท้องถิ่นที่ดีมีลักษณะอย่างไร	๗
อย่าเลือกคนทุจริต อย่าคิดขายเสียง	๘
การทุจริตเลือกตั้งส่งผลเสียหายต่อท้องถิ่นอย่างไร	๙
การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	๑๐
การเสียสิทธิ ๖ ประการ	๑๑
การมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างเลือกตั้ง	๑๒
การมีส่วนร่วมทางการเมืองหลังเลือกตั้ง	๑๓
การนับคะแนนเลือกตั้ง	๑๔
การคัดค้านการเลือกตั้ง	๑๕
วิธีการเข้าชื่อร้องขอและการลงคะแนนเสียง	๑๖-๑๗
การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น	
ผลการลงคะแนนเสียง	๑๘
ข้อห้ามกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งที่สำคัญ ๆ	๑๘

คู่มือพรรคดับท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีหลายประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.) เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร(กทม.)

ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แบ่งเป็น ๒ ฝ่าย

ฝ่ายนิติบัญญัติ

มีหน้าที่ออกกฎหมายท้องถิ่น และตรวจสอบการบริหารงาน

- ๑.สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.สมาชิกสภาเทศบาล
- ๓.สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- ๔.สมาชิกสภาเมืองพัทยา
- ๕.สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

ฝ่ายบริหาร

มีหน้าที่ในการควบคุมและบริหารกิจการของท้องถิ่น ได้แก่

๑. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
๒. นายกเทศมนตรี
๓. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
๔. นายกเมืองพัทยา
๕. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

การเลือกตั้งเป็นทั้งสิทธิทั้งหน้าที่ของคนไทยทุกคน ในระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้มีตัวแทนไปทำหน้าที่สำคัญแทนคน เช่น ปกป้องผลประโยชน์ และดูแลทุกข์สุขของประชาชนในท้องถิ่น ให้ประชาชนอยู่ดีกินดี เรียกร้องให้แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งหากไม่มีผู้แทนก็จะไม่มีผู้นำเสนอและแก้ไขปัญหของชุมชน อาจทำให้ประชาชนเดือดร้อนโดยไม่มีทางออกที่ดี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้น เพื่อให้การบริการแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น

- * ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี
- * ด้านสาธารณสุข โภค และความเป็นอยู่ต่างๆ
- * ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรคติดต่อ ส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ

๑๒๓

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มีสัญชาติไทย
ถ้าแปลงสัญชาติต้อง
ได้สัญชาติไทยมาแล้ว
ไม่น้อยกว่า ๕ ปี

มีอายุไม่ต่ำกว่า
๑๘ ปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม
ของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
ในเขตเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๑ ปีนับถึง
วันเลือกตั้ง เช่น ถ้าเราอาศัยอยู่ในเขต อบต.
ก็เลือกนายก อบต. กับ ส.อบต. หรือ ถ้าอาศัยอยู่
ในเขตเทศบาลก็เลือก นายกเทศมนตรี กับ ส.ท.
เป็นต้น

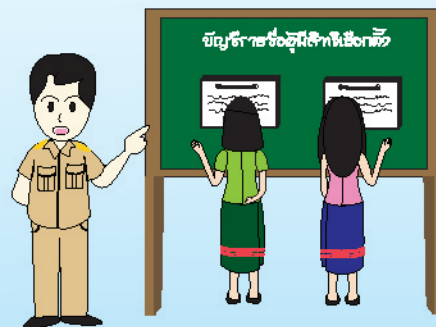

เตรียมความพร้อมก่อนเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างไร

๒๐ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งได้ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เขตชุมชน หรือที่เลือกตั้ง

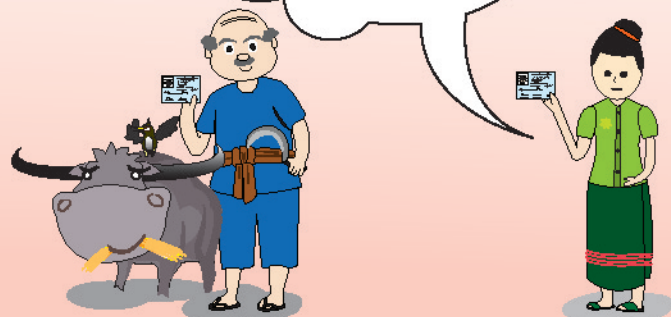
๑๕ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง เข้าบ้านจะได้รับหนังสือ
แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ตรวจสอบชื่อ-นามสกุล
และที่เลือกตั้ง

๑๐ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง หากเห็นว่าไม่มีชื่อตนเอง
หรือมีชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏในบัญชีรายชื่อ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อต่อ
นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น

เตรียมหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

- * บัตรประจำตัวประชาชน (บัตรหมดอายุใช้ได้)
- * บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับบำเหน็จบำนาญ
- * บัตรประจำตัวหรือหลักฐานที่ราชการออกให้ โดยต้องมีรูปถ่ายและหมายเลขประจำตัวประชาชน ใบขับขี่ หรือหนังสือเดินทาง(พาสปอร์ต)

- * เป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม
- * เป็นคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น และรับรู้ปัญหาของท้องถิ่น
- * มีคุณธรรมและรู้จักเสียสละ
- * มีการหาเสียงอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่กระทำผิดกฎหมาย
- * เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ และรับฟังปัญหาของประชาชนเพื่อนำมาแก้ไข
- * เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น
- * เป็นแบบอย่างของการรู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวม
- * มีบทบาทในการส่งเสริม พัฒนาและรักษาประชาธิปไตย
- * ไม่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง เช่น แจกเงินหรือสิ่งของ
- * สรุปลแล้ว คือ “เป็นคนดีมีความสามารถ”

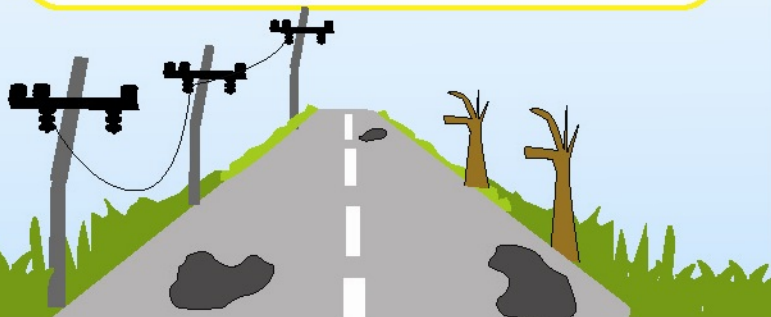
เมื่อท่านมีโอกาสไปทำหน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วไม่ควรเลือกผู้สมัครที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งเป็นผู้แทนท้องถิ่นในทุกระดับเพราะผู้สมัครที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งในเรื่องต่าง ๆ เช่น ใช้เงินหรือสิ่งของชื่อเสียงเพียงหัวละไม่กี่ร้อยบาท เมื่อเข้าไปบริหารงบประมาณท้องถิ่น ซึ่งงบประมาณเหล่านั้นมาจากภาษีของเราเอง แล้วไปถอนทุนคืนกำไรจากการซื้อเสียงโดยใช้งบประมาณอย่างไม่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นทำให้ท้องถิ่นไม่พัฒนา เช่น ถนน สะพาน ใช้ได้ไม่นานก็เกิดการชำรุดขึ้น

ดังนั้น พวกเราผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยใจบริสุทธิ์ และเลือกผู้สมัครที่ตีมีความสามารถพร้อมที่จะเข้ามาบริหารงบประมาณท้องถิ่น และออกข้อบัญญัติท้องถิ่นพร้อมกับการควบคุมการบริหารให้เกิดประโยชน์ที่สุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อความก้าวหน้าและพัฒนาท้องถิ่นของเรา

- * ท้องถิ่นสูญเสียงบประมาณ ซึ่งมาจากภาษีของพวกเราในการจัดการเลือกตั้งใหม่
- * ผู้แทนที่เลือกเข้าไปจะใช้งบประมาณอย่างไม่คุ้มค่าและไม่เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม
- * ประชาชนในท้องถิ่นจะไม่ได้รับการดูแลและแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง

ดังนั้น เมื่อพบเห็นการทุจริตเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการซื้อเสียงโดยการแจกเงิน สิ่งของ หรือมีการเรียกรับเงินหรือทรัพย์สิน ให้ช่วยกันแจ้งเบาะแสการทุจริตต่อตำรวจในพื้นที่ ตอกกต.จังหวัด ตอกกต.ท้องถิ่น หรือทางสายด่วนเลือกตั้ง ๑๑๗๑ หรือแจ้งให้ กกต. ส่วนกลางทราบทางหมายเลข ๐๒-๑๕๑-๘๐๕๕-๕๑

การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๗ วัน ก่อนวันเลือกตั้งหรือภายใน ๗ วันนับแต่วันเลือกตั้งโดยกรอกแบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๓๑ หรือทำหนังสือแจ้งเหตุที่ทำให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ได้ และให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนและที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน โดยยื่นต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น

- * ด้วยตัวเองหรือ
- * มอบหมายผู้อื่นหรือ
- * ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

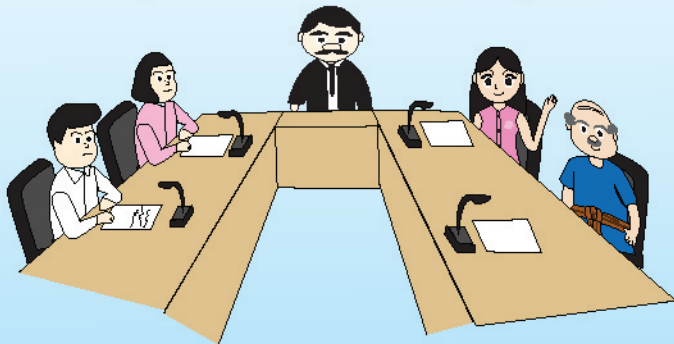
การเสียสิทธิ ๖ ประการ ถ้าไม่ลงคะแนนเลือกตั้ง

๑. เสียสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
๒. เสียสิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
๓. เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
๔. เสียสิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
๕. เสียสิทธิเข้าชื่อร้องเรียนขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น
๖. เสียสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ในระหว่างการเลือกตั้งเรามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เช่น

- * ติดตามการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครว่าทำผิดกฎหมายเลือกตั้งหรือไม่
- * สังเกตการณ์การทำหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เช่น การเปิดหีบบัตรหรือมีบัตรอยู่ในหีบก่อนเปิดหีบหรือไม่
- * เพื่อติดตามการนับคะแนนว่ากรรมการนับคะแนนฯ มีการอ่านคะแนนถูกต้องหรือไม่ หรือมีการทุจริตอย่างอื่นหรือไม่

การประชุมสภาท้องถิ่น

แม้การเลือกตั้งเสร็จสิ้นไปแล้ว แต่ท่านยังสามารถตรวจสอบการทำงานของผู้แทนในระดับท้องถิ่นได้ ดังนี้

- * **การมีส่วนร่วมในการบริหาร** เช่น การเข้ารับฟังการประชุมของสภาท้องถิ่นหรือติดตามประกาศต่าง ๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งให้ความคิดเห็นในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น ฯลฯ
- * **การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ** เช่น ติดตามและตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นหรือการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาท้องถิ่น แจ้งความดำเนินคดีเมื่อมีการทุจริต หรือขอลดลดอนผู้แทนที่ไม่โปร่งใส ฯลฯ
- * **การมีส่วนร่วมทางด้านกฎหมาย** เช่น การเข้าชื่อเสนอร่างข้อบัญญัติ หรือแสดงความคิดเห็นเสนอแนะต่อสภาท้องถิ่น ฯลฯ

สมาชิกสภาท้องถิ่น

นำบัตรลงคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งของแต่ละเขตเลือกตั้งมานับรวมกัน ณ สถานที่นับคะแนนแห่งใดแห่งหนึ่งเพียงแห่งเดียว เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ของเขตหมู่บ้าน ก. ให้นำคะแนนรวมกันเพียงแห่งเดียวในเขตหมู่บ้าน ก. หรือการเลือกตั้งเทศบาลตำบล ซึ่งมี ๒ เขตเลือกตั้งก็จะมีสถานที่นับคะแนน เขตเลือกตั้งละ ๑ แห่ง เป็นต้น

ผู้บริหารท้องถิ่น

นำบัตรลงคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งมานับรวมกัน ณ สถานที่แห่งเดียวภายในเขตท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้ง นายก อบต. นับคะแนน ณ สถานที่แห่งเดียวภายในเขต อบต. การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนับคะแนน ณ สถานที่แห่งเดียวภายในเขตเทศบาล การเลือกตั้ง นายก อบจ. นับคะแนน ณ สถานที่แห่งเดียวภายในเขตอำเภอนั้น เป็นต้น

การคัดค้านการเลือกตั้งท้องถิ่นกำหนดให้ยื่นคำร้องคัดค้านภายใน ๓๐ วัน หลังประกาศผลการเลือกตั้ง โดย

- * ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่า ๑๐ คน หรือ
- * ผู้สมัคร หรือ
- * ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ
- * นายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้น

กรณีเห็นว่าการเลือกตั้ง หรือการนับคะแนนในเขตเลือกตั้งเป็นไปโดยทุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมหรือไม่ถูกต้องให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อ กกต. โดยผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ผู้สมัครสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้ร้องคัดค้านเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

วิธีการเข้าชื่อร้องขอคณะกรรมการคณนเนนเสียง ตลอดจนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้หากเห็นว่าผู้นั้นไม่สมควรที่จะดำรงตำแหน่งอีกต่อไป โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ทำคำร้องขอให้มีการถอดถอนโดยระบุ ชื่อที่อยู่ ลงลายมือชื่อ พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ถอดถอน

ขั้นตอนที่ ๒ ยื่นคำร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย(เฉพาะ กทม.) โดยมีรายละเอียดของข้อเท็จจริง และพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสียจนเป็นเหตุให้ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้รับคำร้องแล้ว ให้ส่งคำร้องพร้อมคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาไปยัง กกต. เพื่อทำการประกาศวันและจัดให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอน

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงไปลงคะแนนเสียงถอดถอน ณ หน่วยลงคะแนนเสียงที่ กกต. กำหนด

การเข้าชื่อร้องขอ เพื่อให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งต่อจำนวนผู้เข้าชื่อ ดังนี้

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวนผู้เข้าชื่อถอดถอน
ไม่เกิน ๑ แสนคน	ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕
เกิน ๑ แสน - แต่ไม่เกิน ๕ แสนคน	ไม่น้อยกว่า ๒ หมื่นคน
เกิน ๕ แสน - แต่ไม่เกิน ๑ ล้านคน	ไม่น้อยกว่าสองหมื่นห้าพันคน
เกิน ๑ ล้านคนขึ้นไป	ไม่น้อยกว่า ๓ หมื่นคน

